

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשי"ע, 2010
מספר השאלון: 221,022106

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
עליך לענות על שאלות מהפרק הראשון ומהפרק השני,
ועל שאלות מהפרק השלישי או מהפרק הרביעי.
פרק ראשון	–	(25x1)	–	25	נקודות
פרק שני	–	(20x2)	–	40	נקודות
פרק שלישי <u>או</u> פרק רביעי	–	(10x1 + 25x1)	–	35	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: על שאלות שיש בהן קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, הישגים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – בין שתי מלחמות העולם (25 נקודות)

בפרק זה ארבעה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות.
ענה על אחת מהשאלות 1-8.

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

ברית המועצות

1. א. הצג שניים מהקשיים של רוסיה בתקופת לנין, והסבר כיצד התמודד לנין עם אחד מקשיים אלה. (13 נקודות)
- ב. הסבר את העמדה של לנין בנוגע לאנטישמיות. כיצד הוא פעל בנושא זה? (12 נקודות)
2. א. הצג את חילוקי הדעות בין סטלין לטרוצקי, והסבר כיצד הצליח סטלין לגבור על טרוצקי במאבק על השלטון. (15 נקודות)
- ב. מה היו היעדים של השלטון הסובייטי בתכניות לריכוז טריטוריאלי של היהודים (קרים, בירוביגיאן)? הצג את הקשיים במימוש תכניות אלה. (10 נקודות)

פולין

3. א. הסבר את הקשיים שנוצרו בגלל הגבולות שנקבעו למדינת פולין החדשה. (13 נקודות)
- ב. הצג שלושה דפוסי פעילות של התנועה הציונית בפולין, בין שתי מלחמות העולם, בתחומים שונים. (12 נקודות)
4. א. הסבר את הקשיים של פולין בתחום הפוליטי-השלטוני. מה הייתה ההשפעה של קשיים אלה? (14 נקודות)
- ב. הצג שני שינויים שחלו בחיי היהודים בפולין בין שתי מלחמות העולם בתחום החינוך, והסבר את הגורמים לשינויים אלה. (11 נקודות)

ארצות-הברית

5. א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.
 "הניו דיל' חולל מהפכה, לא מהפכה במובן האלים, אבל בכל זאת מהפכה. עד כה הייתה המדינה בגדר כוח פסיבי וניטרלי, אשר ביקש להתרחק מתחרויות השוק, עד כה סירבה המדינה להתערב התערבות משמעותית בענייני הביטחון והרווחה של התמונים העובדים. עתה הטילה המדינה על איש העסקים החופשי כל מיני דרכי פיקוח ותקנות, היא אימצה תכנית משוכללת של ביטחון סוציאלי אשר הבטיחה בבוא היום הגנה לכל האוכלוסייה מפני מקרי חירום כגון אבטלה."
 (מעובד על פי מאמר מאת ל"מ הקר, "יעיצובה של המסורת האמריקנית", בתוך: אי"ס רוזבטן [עורך], **המערך החדש – אבולוציה או מהפכה?**, 1959)
- הסבר על פי הקטע מה היה החידוש בתכנית ה"ניו דיל'", ובמה הייתה תכנית זו שונה מהמדיניות החברתית-הכלכלית של הממשל בארצות-הברית בשנות ה-20.
 (15 נקודות)
- ב. הסבר את המאפיינים של התנועה הציונית בארצות-הברית בין שתי מלחמות העולם.
 (10 נקודות)
6. א. ציין שלושה ביטויים של המשבר הכלכלי הגדול בארצות-הברית, והסבר כיצד הגיב הנשיא הובר על המשבר בשנים 1929-1933. (13 נקודות)
 ב. ציין את שלושת הזרמים הדתיים העיקריים ביהדות ארצות-הברית בין שתי מלחמות העולם, והסבר את הגישה של אחד מהם בנוגע לקיום מצוות הדת ובנוגע להשתלבות בחברה האמריקנית. (12 נקודות)
- צרפת**
7. א. ההיסטוריון ש"י בלוך כתב בספרו **תולדות המאה ה-20**: "צרפת יצאה ממלחמת העולם הראשונה רק לכאורה מנצחת, אבל לאמתו של דבר – הרבה יותר חלשה מבעבר". הסבר טענה זו. בתשובתך תן דעתך לקשיים שהיו לצרפת לאחר המלחמה, בתחום הכלכלי ובתחום החברתי. (13 נקודות)
 ב. הסבר את הגורמים לשינוי ביחס של הצרפתים אל היהודים בצרפת בשנות ה-30. כיצד ניסו "היהודים הוותיקים" אן "היהודים החדשים" להתמודד עם שינוי זה? (12 נקודות)
8. א. הצג את הסיבות לחששות של צרפת מגרמניה לאחר מלחמת העולם הראשונה, והסבר כיצד ניסתה צרפת להתמודד עם חששות אלה. (13 נקודות)
 ב. הצג שלושה הבדלים בין "היהודים הוותיקים" ובין "היהודים החדשים" בצרפת בין שתי מלחמות עולם. (12 נקודות)
- /המשך בעמוד 4/

פרק שני – גרמניה בימי הרייך השלישי,

מלחמת העולם השנייה והשואה (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על **שתי שאלות**, לפי אחת מהאפשרויות האלה:
ענה על **שתיים** מהשאלות 9-11.

או

ענה על **אחת** מהשאלות 9-11, ועל **אחת** מהשאלות 12-13.
(לכל שאלה – 20 נקודות)

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

9. העמדה של הנהגת יהודי גרמניה, ועידת אוויאן

א. הסבר את העמדה של הנהגת יהודי גרמניה, מעליית הנאצים לשלטון עד "ליל הבדולח",

כלפי הגירת יהודים וכלפי המשך חיים יהודיים בגרמניה.

הצג את הפעולות שנקטה ההנהגה בסוגיות אלה.

(10 נקודות)

ב. מדוע כינס הנשיא רוזוולט את ועידת אוויאן (יולי 1938)?

הצג **שני** טיעונים של נציגי מדינות שהשתתפו בוועידה, בנוגע לקליטת פליטים יהודים

במדינותיהם.

(10 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

10. הפלישה לברית-המועצות, ועידת ואנזה

- א. הסבר כיצד השפיעה פלישת גרמניה לברית-המועצות על מהלך המלחמה, ומדוע בעקבות פלישה זו התחיל רצח המוני של היהודים באזורים שנכבשו. (12 נקודות)
- ב. עיין בטבלה שלפניך, הלקוחה מפרוטוקול ועידת ואנזה. הסבר כיצד הטבלה מבטאת את הטוטליות של "הפתרון הסופי". (8 נקודות)

מספר היהודים	הארץ
131,800	הרייך הישן
43,700	אוסטמארק
420,000	השטחים במזרח
2,284,000	הגנרל-גוברנמן
400,000	ביאליסטוק
74,200	הפרוטקטורט בוהמיה ומורביה
	אסטוניה – חופשית מיהודים
3,500	לטביה
34,000	ליטא
43,000	בלגיה
5,600	דנמרק
165,000	צרפת/השטח הכבוש
700,000	צרפת/השטח הבלתי כבוש
69,600	יוון
160,800	הולנד
1,300	נורווגיה
48,000	בולגריה
330,000	אנגליה
2,300	פינלנד
4,000	אירלנד
58,000	איטליה/כולל סרדיניה
200	אלבניה
40,000	קרואטיה
3,000	פורטוגל
342,000	רומניה/כולל בסרביה
8,000	שוודיה
18,000	שווייץ
10,000	סרביה
88,000	סלובקיה
6,000	ספרד
55,500	טורקיה/החלק האירופי
742,800	הונגריה
5,000,000	ברית-המועצות
2,994,684	אוקראינה
446,484	בילורוסיה/לא כולל ביאליסטוק
11,000,000	סך הכול יותר מ

11. המרד בגטאות

לפניך שני קטעים מטעם ארגוני המחתרת שפעלו בגטו ורשה.

א. מדבריו של סגנו של פאול פרנקל, מפקד הארגון הצבאי היהודי (אצ"י):
 "כולנו ניהרג כאן, אחדים בקרב, אחרים בנשק, ואחרים כקרבנות שווא... אולי בבוא היום, לאחר שנים רבות, כשייכתבו תולדות המלחמה בכובש הנאצי, יזכרו גם אותנו – ומי יודע, נהיה כיהודה הקטנה שלחמה ברומא הגדולה, סמל לרוח האדם שאין לדכאה, אשר לבה הוא המאבק למען החירות, למען הזכות לחיים ולקיום".
 (מצוטט אצל מ' ארנס, הארץ, 2/2/2010)

על פי הקטע, מדוע יש לצאת למרד?

על פי מה שלמדת, הסבר את השיקולים נגד יציאה למרד בגטאות.

(10 נקודות)

ב. מתוך כרוז של הארגון היהודי הלוחם (אי"ל):

"בשבועות האחרונים הפיצו אנשים מסוימים ידיעות על מכתבים שבאו כאילו מן היהודים, שהובלו מורשה ונמצאים כביכול במחנות עבודה. אל תאמינו למעשיות אלה, ואל תסייעו למשתפי הפעולה.

אנשי הגסטאפו הנפשעים יבואו על עונשם. המוני העם היהודים, השעה קרבה. חייבים אתם להיות נכונים להתנגד. לא למסור עצמכם לשחיטה ככבשים. אפילו יהודי אחד אל ילך אל הקרון. אנשים שאין להם יכולת להתנגד באופן אקטיבי, יתנגדו התנגדות פסיבית, כלומר יתחבאו. ססתנו חייבת להיות עתה: יהיו הכול נכונים למות כבני אדם!"

(מעובד על פי הארכיון ההיסטורי היהודי בוורשה, ABII/333)

על פי הקטע, מה היו הדרישות של מחברי הכרוז מהתושבים שנשארו בגטו ורשה?

הסבר את הייחוד של מרד גטו ורשה לעומת המרידות בגטאות אחרים.

(10 נקודות)

שים לב: מותר לענות רק על אחת מהשאלות 12-13.

12. תוניסיה בימי הכיבוש הנאצי (נובמבר 1942 עד מאי 1943)

א. מה הייתה מטרת הנאצים בכיבוש תוניסיה?

הצג שלושה צעדים שנקטו הנאצים נגד היהודים בתוניסיה בזמן הכיבוש הנאצי.

(10 נקודות)

ב. האם קורות יהודי תוניסיה בששת החודשים של הכיבוש הנאצי הם חלק משואת העם היהודי? נמק את תשובתך. (10 נקודות)

13. תכנית בילטמור והיישוב היהודי בזמן המלחמה

א. הצג את עיקרי תכנית בילטמור (מאי 1942), והסבר במה היא ביטאה שינוי במדיניות הציונית. (10 נקודות)

ב. הסבר שלושה מהקשיים של היישוב היהודי בארץ-ישראל בסיוע ליהודי אירופה בתקופת השואה. (10 נקודות)

עליך לענות על שאלות באחת משתי האפשרויות:
אפשרות א' – פרק שלישי (בעמודים 7-8) **או** אפשרות ב' – פרק רביעי (בעמודים 9-10).

פרק שלישי – אפשרות א' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על השנים 1945-1950 (שאלות 14-16),
ועל אחת מהשאלות ביחידת הגישור על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50
עד שנות ה-70 (שאלות 17-19).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים – 1945-1950

ענה על אחת מהשאלות 14-16 (25 נקודות).

14. "המלחמה הקרה"

- א. הבחר את המושג "מלחמה קרה", והסבר את הסיבות ליריבות בין המעצמות שהובילה ל"מלחמה הקרה". (13 נקודות)
- ב. הצג את התוכן של דוקטרינת טרומן, והסבר כיצד היא באה לידי ביטוי בתכנית מרשל. (12 נקודות)

15. מדיניות בריטניה לאחר המלחמה ותגובת היישוב היהודי

- א. לפניך קטע מנאום של בוויין מה-13 בנובמבר 1945.
 1. ממשלת הוד רוממותו הקדישה תשומת לב רצינית וממושכת לכל בעיית העדה היהודית שנתעוררה עקב הדיכוי שרדפה הנאצים בגרמניה.
 2. הבעיה היהודית היא בעיה אנושית גדולה. אין אנו יכולים להשלים עם ההשקפה שיש לגרש את היהודים מאירופה בלי להניח להם לשוב ולחיות במדינות אלה ללא אפליה, ולתרום מכות יכולתם ומכישורונם לקימום אירופה ולשגשוגה.
 3. זה מקרוב נתבענו לאפשר עלייה לפלשתינה (ארץ-ישראל) בהיקף רחב. בעוד אשר פלשתינה (ארץ-ישראל) עשויה לתרום את תרומתה לעניין, אין בה כשהיא לעצמה להקיף את כל הבעיה כולה.
 4. בעיית פלשתינה (ארץ-ישראל) היא בעיה קשה מאוד מבחינה בין-לאומית – על ממשלת הוד רוממותו הוטל חיוב כפול, כלפי היהודים מזה, וכלפי הערבים – מזה.
 6. מאז ניתן המנדט אי-אפשר היה למצוא מצע משותף לערבים וליהודים.

(מעובד על פי ש' קולת, הרעיון הציוני והקמת מדינת ישראל, מעלות, תשמ"ה, עמ' 243)

- הסבר במה איימה המדיניות של בוויין על המפעל הציוני בארץ-ישראל. בסס את תשובתך על הקטע. (15 נקודות)
- ב. מה השינוי שחל ביחסים בין הארגונים הצבאיים ביישוב היהודי בעקבות מדיניות בריטניה עם תום המלחמה? ציין שלוש פעולות במאבק נגד הבריטים שנקטו בתחומים שונים. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

16. השלב הראשון של מלחמת העצמאות

- א. הסבר שלושה קשיים של היישוב היהודי בשלב הראשון של מלחמת העצמאות (30 בנובמבר 1947 - 14 במאי 1948). (12 נקודות)
- ב. מהי תכנית ד', ומה הוצע בה כפתרון לקשיים שהצגת בסעיף א? (13 נקודות)

יחידת גישור: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 17-19 (10 נקודות).

17. הצג גורם אחד למגמת האיחוד וגורם אחד למגמת הפיצול בין מדינות ערב במזרח התיכון בשנות ה-50 וה-60.
18. מדוע החליטה ישראל לצאת למלחמת סיני (אוקטובר 1956)?
19. הצג שתי השפעות של מלחמת יום הכיפורים על החברה בישראל.

/המשך בעמוד 9/

פרק רביעי – אפשרות ב' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 20-22),

ועל אחת מהשאלות ביחידת המבוא על השנים 1945-1950 (שאלות 23-25).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה על אחת מהשאלות 20-22 (25 נקודות).

20. מצרים בימי נאצר

א. הסבר את המדיניות הכלכלית-החברתית של נאצר, והצג שלוש פעולות שנקט כדי

להגשים מדיניות זו. (12 נקודות)

ב. הצג שלושה צעדים שנקט נאצר במדיניות החוץ, והסבר מה רצה להשיג בכל אחד

מהצעדים שהצגת. (13 נקודות)

21. מלחמת ששת הימים

א. "ישראל פיתחה כמה 'קווים אדומים' שהפרתם על ידי האויב נחשבה גורם המצדיק הנחתת מכה

מקדימה או אף מוגעת. בסוף תודש מאי 1967 הצה נאצר כמה מהקווים האדומים. יותר מכול

הכבידו על ישראל ריכוזי הכוחות המצריים בקדמת סיני. בשל מהלך זה, מעבר הכוחות המצריים

מהיערכות הגנתית למתקפה עלול היה להיות קצר, וישראל לא יכולה להרשות לעצמה שלא לרכז

בדרום הארץ ובנגב מאות טנקים... וגיוס מילואים כמעט מלא. גם לממשלה היה ברור שהמשק

הישראלי לא יעמוד במעמסת גיוס מתמשך בהיקף כה נרחב לאורך זמן."

(מעובד על פי מ' בראון, בתוך: אי שפירא (עורכת), עצמאות 50 השנים הראשונות,

מרכז זלמן שזר, 1998, עמ' 337)

על פי הקטע ועל פי מה שלמדת, הסבר מדוע החליטה ממשלת ישראל לפתוח במלחמה

בחזית הדרום ביוני 1967. (13 נקודות)

ב. הסבר את ההשפעות של מלחמת ששת הימים על החברה והכלכלה במדינת ישראל.

(12 נקודות)

22. עלייה וקליטה בשנות ה-50 וה-60

א. הסבר שלושה גורמים לעליית יהודים לארץ-ישראל בשנות ה-50 וה-60. (10 נקודות)

ב. הסבר את השיקולים שעיצבו את הדרך שבה קלטה מדינת ישראל את העולים בשנות

ה-50 וה-60. (15 נקודות)

/המשך בעמוד 10/

יחידת מבוא: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים – 1945-1950

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 23-25 (10 נקודות).

23. הצג שני גורמים לסיום המנדט הבריטי.

24. הסבר מדוע תמכה ברית-המועצות בהצעת החלוקה שהתקבלה בכ"ט בנובמבר 1947.

25. הצג נימוק אחד בעד ההכרזה על הקמת המדינה בה' באייר תשי"ח, ונימוק אחד לדחיית

ההכרזה למועד מאוחר יותר.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
איץ להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך